

Kanadai Magyar Ujság
 Kanada és az angol birodalom legterjedtebb és legolvasottabb magyar lapja.
 Megjelenik: szombaton
 Előfizetés évi 53.00
 Kiszámlázás: 57.60
 Szerkesztőség, Helytartó és nyomda:
Winnipeg, Man.
 296 1/2 Main Street

Canadian Hungarian News
 Canadian Magyar Ujság is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the British Empire.
 Issued every Saturday
 Subscription Price:
 In Canada \$3.00
 In foreign countries \$3.60
 Office and printing plant
 296 1/2 Main Street
Winnipeg, Man.

Főszerkesztő: HORDÓSY IVÁN Editor

VOL. V. EVFOLYAM

WINNIPEG, MAN., 1928. VASÁRNAP JANUÁR 1.

NO. 1. SZAM.

MAGYARORSZÁG VÁRJA A BOLDOGABB UJESZTENDŐT

Egy kedves, nagyműveltségű magyar asszony jött vissza közénk Magyarországból a napokban és magyar napfényvel, magyar levegővel, magyar üzenettel megtelt szívét újesztendői bízatalával így tárja ki előttünk:

Budapest, 1927 vége.
 Heggel 8 óra 40, az Orient-express szerelvény a keleti p. u. üvegterete alá. Fáradtan áll meg a most még csöndes pályaudvaron. Az utasok a kétnapos mozgó talaj után bizonytalanná vált várással, de a megérkezés felvilágosító örömeivel sietnek csomagjaikat cipellő, beszélgető kedvű hordárjaik után.

Be egy taxiba, magyar taxi, újabb letenem, - hisz nincs is messze és az ember önkénytelenül megmozdítja magát hogy bizonyos nekikészüléssel induljék egyszer Pestről, Budára, mikor még távolsg volt az is. Azóta más méretekhez szokott a szem és megtanulta nyugodtan kivárni az utak végét, aki már New York, Chicago, Washington, vagy Montreal és Winnipeg között utazott — úgy tetszett eleinte — hogy kivárhatatlan időközök.

Haladunk a tiszta, szép utcákon, karattal lassítom a robogni kívánó autót. Látom, hogy különösképpen tartózkodnak, mert hisz őt sürgős ügyek várják. Mit tudja ő, hogy mi megy a felkémbe? Hogy mit élvezi én azon, hogy figyelem a szürke ruhákkal és mintegy köszöntöm a háttér utastok közegetin nyugalmán dolgozó munkásokat, hogy észreveszem az újonnan épült és megújított házakat, — hogy miért és miként vezem a langyos levegőt, a szeptemberi magyar nyár nagyszerű napját, amely simogat, becéz, gyógyít, köntösköl, éltető...

Mire az Erzsébet-hídhöz érünk és meg látom Budát, a Gellért hegy, a Mátyás, a Vár, a Margit-sziget harmóniáját, a hidak nagyszerű ékeszerivel pompázó Dunát és az egész — sehol egyetlen más városban sem látható — fényes panorámát, egyszerre új élmény vibrálása járja át tagjaimat, bár nincs semmi bennem a tengeri fázadalmiból, Cherbourg, Párisból expresszén töltött álmatlan éjszakáim, elfutottak mind... Csodálatosan zsem, hogy miként utujnak meg teszem atómjál, mert megtalálták eleműt, hisz ebből a földből és napugán alkotódott... Valami leírhatatlanul nagyszerű, nyugalmas érzés fog át, igen hazajöttem, itthon vagyok!

Mikorra az autótól célhoz érek, már eredeti tervem, hogy rögtön a parkok felkúdni, gyökeresen megváltozt, a Gellért fürdő hullámai után, ne vágtam az én csodaszép, tradíciók és romantikával teljes Budán szögös utjainak. Lassanként eltűnőded, a roskadozó régi házak, hogy hová adjanak a nagytitlen eligondolt, Buda jellegét megtartó és a környező teljesen beállított modern épületeknek. Mintegy súlytalanná válna szemem, már a Naphegy és a Gellért-hegy ismert útjait járjam, szemem fáradtság, az idő megállt, azt hittem percre, hogy a régi diák-leány jár-kel és ezinte kerestem a jogyzetelmezt, mint nem is olyan nagyon régen egy egyetemi studium után — így itt üszegszem az előadások eményeit. — Egész villasorokra a házak, melyek rövid múltú év alatt felkelték, kisebb-nagyobb magánparkok, sok ezek közül ma már a külföldi hozzánk telepedettek lakása, mert már, nemcsak a Gellért, a Margit-hegy és a többi fürdők vannak tele idegenekkel átmenetileg, hanem mindig

Hosszúra nyúlt gondolatokkal teljes és nem nem előre megfontolt étém alatt eljutottam a Gellért barlanghoz is, amelyet azelőtt tanácsos volt mesze ezre elkerülni, mert bűnözők tanyája keletű, cinos és kényelmes. Hová? Természetesen az örökzöld Budára! Volt. A földalatti világ találkozó helye, valami pegány sziget a kultúrában, mely mintegy dacosan ellenállt a haladásnak és az erkölcsnek; — ma főszereplő e hely, oltárokkal és magyar szentek szobraival benépesülve, kezdete egy gyönyörű sziklatemplomnak. Budára illik, maga a megszentelt romantika. Imádságos szívvel jöttem ki belőle, rendkívül jóleső érzéssel töltött el, hogy ime már erősi a helyről is származva a bűn, mely a statisztika szerint is mindinkább szűkebb térre szorul. Főképpen a fiataloknál a bűnözés mutat csökkenő arányokat, mely bizonyítéka és eredménye azon nagyszerű szociális és népjóléti intézményeknek, amelyek fejlesztésén fáradoztak, és ebben a tekintetben a külföldöt is megelőzve hatalmas lépésekkel haladunk előre. Fejlődés látható a növekedésben, a kiskorú bűnözők züllesének megelőzése vagy visszavetése a társadalomba, mely célból már régen nem használják az elavult büntetőintézeteket, hanem megfelelő nevelési és intézeti, oktató rendszereket. Az általános népi nevelés pedig nem egyenként nyitja meg az újonnan épült iskolákat, hanem tucatszámra, ami a legjobban kamatozó befektetése a nemzeti vagyonnak, mert minél tökéletesebb tesszük népünk műveltségét, annál hamarabb fogjuk ledönteni kulturféltényünkkel az igazságtalan és ostoba trianoni határokat.

„Ha majd Pozsonyban magyarul énekelnek...”
 A trianoni határ? A gúnyhatár, gúnyoknak és elkeseredésűnek rossz szomszédainkkal és igazságtalan bíráinkkal szemben, el kell fogtanunk és talán valahogyan úgy van, hogy nem is tudunk mi magyarok mélyen és sokáig haragudni. Igaza lehet Kiss Meny hértnek, amint „Magyar Miatyánk”-ja sorában írja, hogy:

„Ha majd Pozsonyban magyarul énekelnek és Kassán ismét magyarul zeng a nagyharang, Ha a Cenk tetőn és a kolozsvári síkon Pendül a kard és mozdul a lant, Ha Bácska, Bánát gyönyörű rótságán A kényszerhatárfaék szegénylívő dőlnék... Akkor szívünkre vonjuk a világot, és megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!”

Igen Bácska-Bánát rótságán, de a megmaradt síkon is terem életet a hálás, magyar fekete föld, ahol már nem „hat ökröt” hajk a gazda, hanem mind nagyobb számban tűnnek fel a Ford-tracterek és a különböző gazdasági gépek, melyek készítésében épp olyan ügyes a magyar falusi legény, mint a régi egyszerű eszközök forga-

zásában. Ezeket azonban a gépek mellett sem hagyja el egészen, mert a földje szelét, amit a gépek nem tudnak tökéletesen megmunkálni, a régi eszközökkel, nagy szeretettel művelgeti, igazgatja utána. Általában a gépek térhódításával többé-kevésbé megváltozott a falu képe, anélkül azonban, hogy a magyar, békés, jelleget elveszítette volna. Ahol azelőtt néhány évvel még ördögűzőknek bélyegezték és megbámulták az autót, ma már nem szeszű, mert tucat-számra száguldoznak át az országutakon, a kutyák már nem ugatják és mintha a falusi libák is, — a magyar falu ezen kedves jellegzetességével — is beleilleszkedtek volna a modern forgalomba, mert szépen kitérnek a kerékek elől. A falu vasárnap délutánja is sokban megváltozott, mert a faluvi kurta kocsmák már nem csúlják a fiatalokat és a leventéket azért vonultak a faluvégre, hogy sportoljanak és lejátsszák a vasárnapi football-matchüket. Szóval szórakoznak és dolgoznak, ez azt jelenti, hogy élünk, aki pedig él, az remél és hinnünk kell, hogy nincs okunk a csüggedésre, mert nagy Szechenyi István mondása:

— Magyarország nem volt, hanem lesz, — ma is aktuális.
 Ezt főképpen a külföldi magyaroknak nem szabad elfelejteni, mert ha talán némelyiknek a sorsa pillanatnyilag jobb is, lehetetlen, hogy megtagadja, vagy elfelejtse szülőföldjét.

BÉKESSÉGBEN ZAJLOTTAK LE A KARÁCSONYI ÜNNEPEK

A karácsonyi ünnepeket áhítatos szívvel és emelkedett hangulatban töltötte el a birodalom lakossága. A legnagyobb városoktól kezdve a legkisebb telepekig mindenütt ünnepélyes istentiszteletet tartottak valamennyi keresztény egyház templomaiban a kis Jézus születése napján.
 A posta forgalma a karácsony előtti napokban óriási volt és — dícsőretére legyen mondva — de kitűnően teljesítette kötelességét. A nagy áruházak tulajdonosai azt mondják, hogy a háború óta egyetlen karácsonykor sem volt az idelehez hasonló forgalmuk.

GARDINER KÖSZÖNTI SASKATCHEWAN LAKOSSÁGAT
 I. G. Gardiner, Saskatchewan tartomány minisztereinek karácsony és újév alkalmával meleg üdvözlést küld a tartomány lakosságának. Az üdvözlés a következőket mondja:
 — Az 1927. esztendőben elért eredményekre a tartomány valamennyi polgára büszke lehet. A háború utáni tapasztalatok, fásultságnak most már teljesen vége, helyét egészséges optimizmus és bizalom váltotta fel, melyet nagyban megerősített az a nemzeti érzés, amely az esztendőben megtartott jubileumi ünnepeinken jutott kifejezésre.
 Kívánom, hogy ez a szellem hassa át Saskatchewan lakóit az előző üdvözlésben, mely elé valamennyifien bizalommal tekintünk.
 Hasonló üdvözlő nyilatkozatot tettek a többi tartományok miniszterelnökei is.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB ZENEI TEHETSÉGE NEW YORKBA ÉRKEZETT

Bartók Béla, aki a modern magyar zenét megalapította, aki a magyar zenét genialitással ismertette az egész világon, a Columbus fedelkötésén vasárnap délután New Yorkba érkezett, hogy tíz héten át itt koncertezzen az ország legelőkelőbb zenekaraival New Yorktól San Franciscoig.

Bartók műveit úgy New Yorkban, mint Amerika más nagyobb városában állandóan játszzák. Új piano koncertjét hozta magával amerikai útjára Bartók és ezzel fog legelőször az amerikai közönség elé lépni a new-yorki filharmonikusok csütörtök esti koncertjén a Carnegie Hallban.

Bartók amerikai terveiről, programjáról ezeket mondta:
 — New York az első állomás — mondotta — aztán Philadelphia, majd a philadelphiai zenekarral New Yorkban és Boston, Chicago, Cincinnati, Los Angeles és feljebb északra: Seattle. Mindenütt a szimfonikus zenekarokkal fogok hangversenyezni. Feb-

és hogy ne kössék örök elszakíthatatlan szálak edcs hazájához.

Még egy pillantás a fényben úszó fővárosra, ahol már a csillogó fényreklámok vibrálnak, de eddig még el nem izléstelenítve Budapest képét. A Bástya, csontfém falai belevillannak az estebe, a Mátyás templom harangja búgva megszólal, a vizen át is repül egy mély harangzó a Bazilika harangjának nagyszerű zenéje. Hét óra — belépek egy kis Bástya-oldali magánpatába, már vártak, valaki a zongorán a Hymnusz-tájszta;... meglepve és megalva állok meg, olyan szép hogy alig bírom ki... A nyitott balkonon árad, ömlik be az illatos, langyos magyar szeptemberi este, valami hallatlan béke és nyugalom ül az árnyékba borult hegyeken, melyeken csillagként hunyorgatnak az elszórt lámpasorok. A vendéglátók arcán mosoly, derű, mely érzem, hogy a szívekből árad, a régi, ősi, vendégszerető szívekből, mely rokon az én szívemmel: magyar!

Gyönyörű minden, a harangok zenéje, a magyar imádság, a Hymnusz, mely immár teljes erővel szárnyal ismeretlen magasságokba és vízi ragadja magával a lelkünket is. Mit érezünk?! Mit érzek?! Szavakba nem fogható! Érezzük a hazát! A hatalmasabb és legfenségebb érzést, amelyet Isten ajándékozott szíveinknek.

BERCZY SÁROLTA

hódított, azért van nagy sikere ennek a néger eredetű ritmikus tánczenének, mert a mai kor a maga ideges hangulatával egyező hangulatu műszakát keresett. Am hangulatos, hogy a jazzdarabok között is talált egészen értékes, figyelemre méltó munkákat.
 Amerikába jövele előtt Bartók bejárta Európa minden nagyobb városát. Párisban több koncertet adott, ugyancsak Berlinben és a többi német zenei központokban. Bécsben és Londonban is, ahol egyik korai munkáját, a „Kossuth” című szimfóniájának költeményét már tíznyolc évvel ezelőtt előadták. Londonban, sajtó alatt van Bartók nagy munkája, a magyar népdalok után végezt kiadásáról, amely magyar és német nyelven fogja követni az angol kiadást is.

Január 17-én vagy 24-én nyílik meg a saskatchewani parlament

REGINA, dec. 28.
 GARDINER, MINISZTERELNÖK KIJELENTETTE, HOGY A TARTOMÁNYI PARLAMENT LEGKÖZELEBBI ÜLÉSSZAKA VAGY JANUÁR 17-ÉN, VAGY 24-ÉN NYÍLIK MEG. A TÖRVÉNYHOZÁSBAN A KORMÁNY 52, AZ ELLENZEK TIZ TAGGAL VAN KÉPVISELVE.

Nekihajtott a vonatnak

Saskatoon dec. 28.
 J. Hamer, Saskatoon környékbeli farmer, gabonaszállító közben székével belehajtott a Saskatoonból jövő vonatra. A szán darabokra tört, a lónak azonban — csodálatosképpen — semmi baja sem történt.
 John Hamer, koponyatörést szenvedett és négy óráig tartó operációt kellett rajta végrehajtani.

Negyvenemberével elsüllyedt a buvárhajó

Az Egyesült Államok haditengerészetének S-4 nevű buvárhajója a princetoni vizeken való gyakorlás közben a „Paulding” nevű rombolóval ütközött és elsüllyedt.
 A katasztrófa feljűmulja tragikus veszteségével az 1925 évben elsüllyt S-51 tengeralattjáró esetét is. A mostani szerencsétlenségnek negyven halottja van, akik a partőrségi Paulding nevű rombolóhajóval való ütközéséből kifolyólag süllyedtek a tengerfenékre. Két éven belül a másodikk tengeralattjárót érte megsemmisülés. Az S-51 tengeralattjárón 31 közlegény és hat tiszt, a jelenlegi borzalom alkalmával negyven tengerész vesztette életét. Tengerészeti körökben mély fájdalom és megdöbbentést keltett az S-4 elsüllyedése és fokozza a fájdalmat, hogy a mentést még csak megkezdélni sem lehetett. Pillanatok alatt süllyedt el a tengeralattjáró, miután a Paulding beleütközött.

AZ UJESZTENDŐBEN SENKI ASZTALARCL NE HIÁNYOZZEK A KANADAI MAGYAR UJSÁG KÉPES NAGY NAPTARA. KANADABAN 50 CENT, — AZ ÓHÁZÁBA KÖLDOVE 75 CENT.

A KANADAI MAGYAR UJSÁG
 SZÍVBŐL KÖSZÖNI MINDAZOKAT AZ ÜDVÖZLÉSEKET, MELEKET OLVASÓINK TÁBORÁBÓL AZ ELMULT HETEKBEN OLY NAGY SZÁMBAN KAPOTT.
 AZ ÜDVÖZLÉSEK NAGY SZÁMA ANNAK A BENSŐSÉGES EGYÜTTÉRZÉSNEK JELE, MELEY OLVASÓINK ÉS KÖZÖTTUNK FENNÁLL ÉS MELEY NEKUNK ERŐT AD ARRÁ, HOGY A MAGYARSÁG JOGAERT ÉS MEGBECSÜLÉSÉRT MEGINDÍTOTT KÜZDELMUNKET AZ UJESZTENDŐBEN VÁLTOZTATLANUL ÉS MEGALKUVAS NELKUL TOVÁBB FOLYTASSUK.
 MINDEN OLVASÓNKNAK BOLDOG UJESZTENDŐT KIVÁNKUNK!